

MANU

Ilitsersuisartussanik ilinniartitsineq

[skriv tidspunkt her]

[skriv sted her]

[skriv undervisere her]

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

Ullut pikkorissarfiit aappaat

MANU-mik ilinniartitsisuunerit

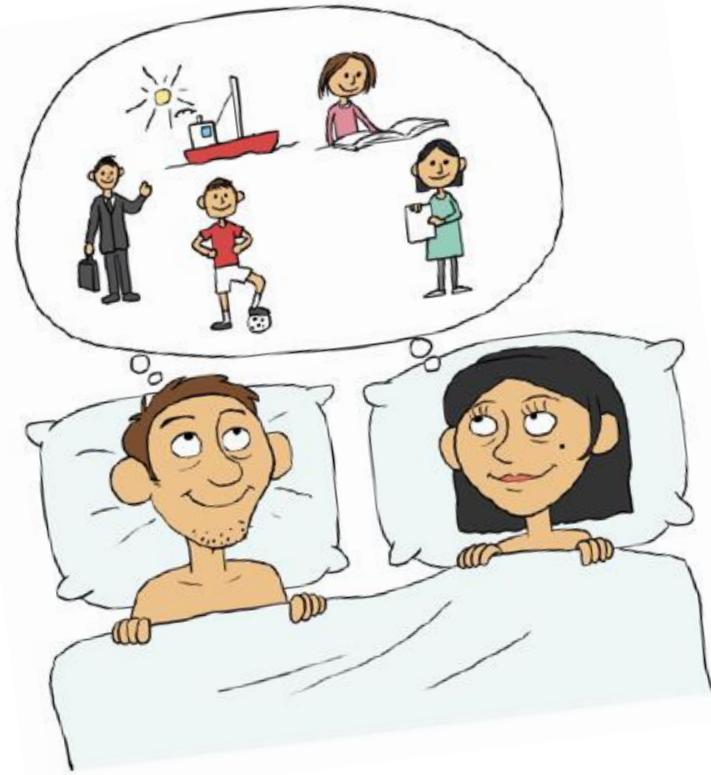
God morgen, god morgen
Aggeqqippugut,
ullaanngoreermat
tuaviorpugut.

Nuannarsaqaagut
pinnguarluta
allarpassuillu
suliariavagut.

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

Ippassamiit eqqarsaatit...

Ullumikkut pisussat

- Inersimasut nutaanik ilinniassatillugit
- Ilanniartitsinermi tunngaviit
- Ilanniartitsinermi sunniiniutit
- Pilerlaamiit immikkut ilisimasalimmut – nikeriarneq pissanganartoq
- Ilinniartitsinermi unamminartut
- Ilikkariartortarneq pillugu sungiusaat

Qanoq nutaanik ilinniartarpit?

Ilikkagassatit nutaat **tusartariaqarpigit**, **atuartariaqarpigit**, filmitut **takusariaqarpigit** imaluunniit **malugisariaqarpigit**? Kisimiittariaqarpit imaluunniit allanik ilaqlarlutit – tamaasaluunniit?

Illit nammineq qanoq ilinniarluarnerpaasarpit?

Minutsit 2 eqqarsarit. "Ilinniarluarnerpaasarpunga ima: ..."

Sanilerisat saallugu qanoq ilikkariartortarnersi minutini 5-ni immissinnut oqaluttuarisiuk.

Inersimasut ilikkariartortarnerannik ilisimasat

- "Inersimasut ilinniarnissamut tunnusimavallaartanngillat, ilinniagassamik isumaa takusinnaatinnagu".
- Kajumissuseqarneq ilikkariartornissamut pingaaruteqarluinnarpoq pinngitsoorneqarsinnaananilu.
- Inersimasut nutaanik ilinniarneranni misilittagaqassuseq eqqarsaatiginninnerlu pingaartuupput.
- Toqqissisimaneq ilikkariartornissamut tunngaviuvoq

Allat qanoq iliorlutit nutaanik ilinniartinnikuuigit?

- Susoqarpa? Qanoq pisoqarnera oqaluttuariuk.
- Ilinniartinniakkannut iluaqutaasumik qanoq iliorpit?
- Ilinniartitannit pisog qanoq misigineqarsoriviuk?
- Ilinniartitat sunik ilikkagaqarpa?

MANU-mi ilinniartitsinermi tunngaviit

- 1. Meeraqarneq nuannersuuvoq, ineriertuutaavoq nuannaarutaallunilu**
- 2. Angutit arnallu assigiinngitsunik aallaaveqarlutillu pingaartitaqartarput**
- 3. Angajoqqaat pisut assigiinngitsumik misigisinnaavaat**
- 4. Akuersaarneq aamma pitsaasumik utimut nalunaartarneq (feedback)**
- 5. Misigissutsit eqqartornissaat akuerisaavoq – misigissutsit kissaatiginartut aamma kissaatiginanngitsut.**
- 6. Iliuuseqarnissamut periarfissat aamma sakkugineqarsinnaasut isiginiarlugit**

Unikaallanneq

Ilinniartitsinermi tunngaviit itisisilersigit

Ilinniartitsinermi qanoq sunniuteqassava Oqaaseqatigiit inaakkit:

- Meeraqarneq **nuannersuuvoq, ineriertuutaavoq nuannaarutaallunilu.** Taamaammat isumagissavara ...
- **Angutit arnallu assigiinngitsunik aallaaveqarlutillu pingaartitaqartarput.** Taamaammat isumagissavara ...
- **Angajoqqaat pisut assigiinngitsumik misigisinnavaat.** Taamaammat isumagissavara ...
- **Akuersaарneq aamma pitsasumik utimut nalunaartarneq (feedback).** Tamatuma kinguneraa uanga ...
- **Misigissutsit eqqartornissaat akuerisaavoq – misigissutsit kissaatiginartut aamma kissaatiginanngitsut.** Taamaammat isumagissavara ...
- **Iliuuseqarnissamut periarfissat aamma sakkugineqarsinnaasut isiginiarlugin.** Tamatuma kinguneraa uanga ....

Kortit oqaloqatigiissutissat misissorlugit

- Kortit oqaloqatigiissutissat misissorsigit.
- Sanillu kortimik toqqaagitsi.
- Ilissinnut oqaaseq qanoq isumaqarnersoq oqallisigisiuk. Minutsit tallimat piffisaraasi.

Titartakkanik filmiliat

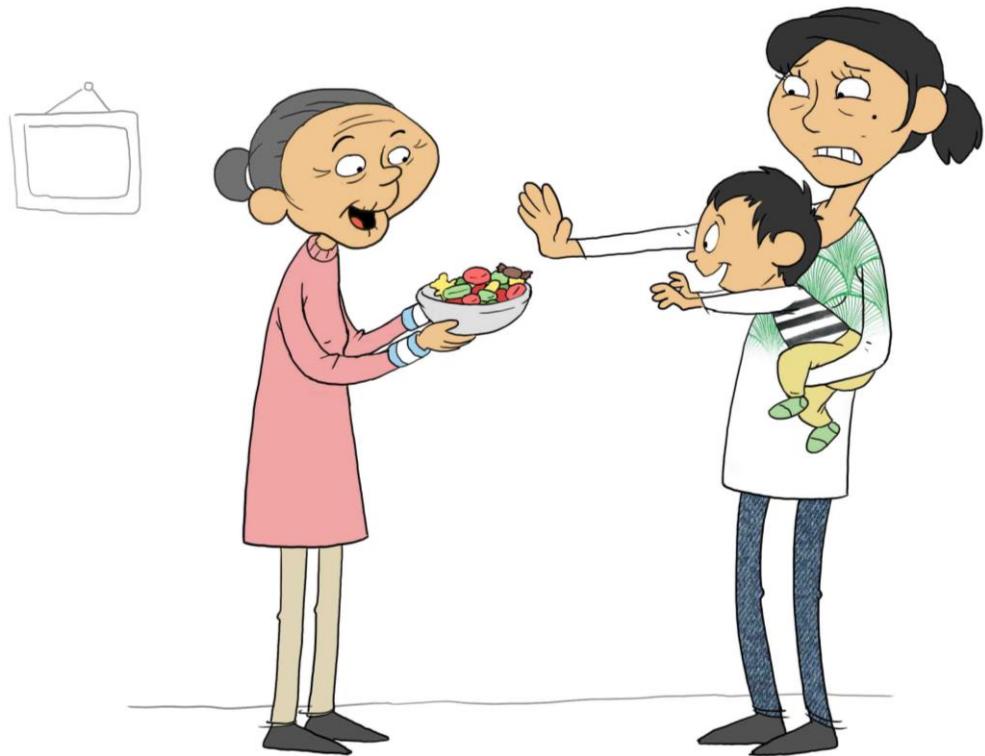

Maliina & Malik 6.

Allattaavinnut allattuinissat piffissanngorpoq - ullup-qeqqata siorna suut ilikkarpigit?

ULLUP- QEQQASIORNEQ

Pilerlaamiit immikkut ilisimasalimmuit

Nakorsat pilattaallammaat, timmisartunik mitsitsisartut skakkertartullu misilittagaat ilikkariartortarneq pillugu qanoq teoriinngorpat?

1. Pilerlaaq
2. Aallarterlaaq piginnaasalik
3. Ingerlatsisoq pisinnaalluartoq
4. Ingerlatsisoq ilisimasaqarluartoq
5. Immikkut ilisimasalik

MANU-mi sungiusaatit

34

Pinnguarneq sunavaa?

Meeqqat tamarmik mikinerminniit pinnguartaarpuit. Pinnguarneq meeqqavit inerikkartorneranuit pinguaarteqarnerpaat ilagaa. Meeqqat pinnguartaarpuit isumagaramik pissanganartusoq, alaper-naatsugamik atavangiitillu paasiniarumagamikkit. Pinnguarneq pimoorussinerusinaavoq, pissanganartuulluni, nuannersumik qiaamminartuulluni nuannersuulluniluunniit, ilaannilu tamakkut amataksikoornneqarsinnaallutik.

Pinnguaatit assiginniggitisorpassuupput, meeraaqap toqogattaarfuni nueqattarfunku pinngu-agaqtingeranit, imaluunnit, inermasumit quinassarneqarnissaminik pissanganallu utaqingera-nit, meeqqap nammineerluni misissuineranit nerisassanilu "pinnguarneranit". Sivitsungitsoq meeqqat pisusartsitsillutik pinnguartalersarpuit, nerisassortuusaarlutik, nerisusaarlutik imaluunnit inuuasimnik innartisillutik.

Kingusinnerusukut pisarinerusunik pisusartsitsillutik pinnguartersarpuit, sooru ataata, anaana meeqgallu, ikkingutik laapitarlugu, imaluunnit assersutgalugu nannnartarfunku pinnguartaarpuit. Pippi Langstrømpusarfuni aapakajiteqartuusaarluni pinnguarnerit. Meeraq pisusuaar-titsilluni pinnguarnerit, ataataasusarluni anaanaasusuarluniuumnit, inuit allat peqatiginerat qanoq ittuunersoq misissussavaa, namminniuni allaasusuarluni. Imaluunnit misilisinnavaa ikkussortakkat qalerlaarlugit qanoq portutigilernasink. Kingomlu nuannaangaarluni piaaraluni uppitissinnaallu-git.

Pinnguarneq misigissutuk sakkortuunku imaqarsinnaavoq. Pinnguarnermi meeqqat pissanganarsori-tik, ersigisatik imaluunnit ruunnarsatik misiligartarpaat. Ulorianarut uloriananginneruersarpuit, meeqqat nalunngimmagu pinnguarnerusoq. Tassuunakkut imminnut illiniartarpuit misigissutitillu ilik-karnerusarlugit. Sapiinnerulersarpuit.

SUNGUSAAT - PINNGUARNEQ

Pinnguaatit suut meeqqavit maannakkorpiaq alutorvai?

Meeraq peqatigalugu pinnguaatit suut pinnguarinissaat nuannarisarpigjt?

SUNGUSAAT - ISUMASSARTSIATSIALAAT

Peqataasulu allat meeqqasi peqatigalugit pinnguatigisartakkasi pillugit misilitakkassinnik paarlanteqa-tigijigtsi.

Hvad er lege?

Alle børn leger fra de er helt små. Legen er noget af det vigtigste for dit barns udvikling. Børn leger, fordi de synes det er spændende, fordi de er nysgerrige og gerne vil udforske deres omverden. Legen kan være både alvorlig, spændende, indeholde frydefuld angst eller være sjov, nogle gang det hele på én gang.

Der er mange forskellige lege lige fra spedbarnets leg "Borte - Borte - TIT - TIT" eller "Nu kommer der en lille mus", hvor det spændt ventet på at blive kilet af den voksne - og til barnets egen underspæ-gelse og "leg" med maden. Snart begynder små rollelege hvor dit barn leger, at det laver mad, spiser eller lægger sin dukke til at sove.

Senere leger det mere avancerede rollelege fx far, mor og børn, hvor kammeraterne også er med, eller lege, hvor barnet forestiller sig at være jæger, der jager en isbjørn, eller at det er Pippi Langstrømpe, der har en abe. Når dit barn leger en rolleleje, hvor det lader som om det er far eller mor, så udforsker det, hvordan det er at være sammen med andre, men i en anden rolle, end hvor det er sig selv. Eller det prøver på, hvor højt et tårn det er muligt at bygge med klosser, uden at det vælter. For bagefter at vælte det med vilje under stor fryd.

Legen kan indeholde stærke følelsel. I legen kan børnene eksperimentere med det, de synes er spændende, eller som de er bange for, eller glæder sig ved. Det farlige bliver mindre farligt, fordi barnet ved det er en leg. Derigennem lærer de sig selv og deres egne følelser bedre at kende. De bliver mere modige.

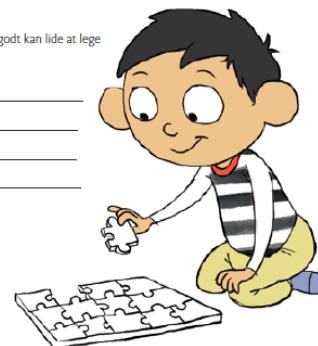
ØVELSE - LEG

Hvilke lege er dit barn optaget af for tiden?

Hvilke lege nyder du at lege sammen med dit barn?

ØVELSE - GODE IDEER

Du udveksler erfaringer med de andre om lege, som du godt kan lide at lege med dit barn.

MANU-mi sungiusaatit

SUNGIUSAAT - QANOO ILIUSSEAVIT?

Meeraqerivimmit angerlapallakkusupputit, pulaartogalerassi. Kisanni meeqqat apusinermi nutaa-mi ullaag tamaaninngitsumi pissanganartumilu sisoranunneruvoq. Taama pisoqartillugu illit anga-jooqqaatut arlalippassuarmik periarfissaqarputit. Qanoq iliusseavit?

Qanoq iliusseavinttu assersuutit

1. Pinguuartinnarpat, nuannisarpasippallaqimmat. Pulaartussatit utaqqilaarsinnaapput.
2. Tasissiuteriarlugu aperivat illussi eqqaani tulugaq takusinnaaneraa. Takusinnaavaa. Illit siun-nersuutigivat arpallusi tigunlarsarissagssi. Tamaaliorumavoq, ilumut apukkasssi illaatiqivat, si tulugaq angumerissassangimmat. Kisanni misiligaarupst.
3. Oqaluttuarival aataa pulafersoq, aamma apusineq suli angineq illussi silatinnguan takusimallugu. Angerlamut arpappusit apusinerlu misillilugu, pulaartussat silami utaqqitutgalugit.
4. Oqarpuitit "maanna angerlassaagut". Pulaartussat silami utaqqissinnaangilatit. Tasissupput pinalaaralaurorlu angerlaqtigalugu.
5. Illit nammineq siunnersuutissaqarpit?

64

ØVELSE - HVAD VIL DU GØRE?

Du vil gerne hurtigt hjem fra vuggestuen, fordi i snart får besøg. Men dit barn vil hellere rulle ned fra en ny og spændende snedrive, som ikke var der i morges. I det tilfælde har du som forælder et hav af muligheder, når du står i situationen. Hvad vil du gøre?

Eksempler på hvad du kan gøre

1. Du lader ham hoppe videre, da han virkelig ser ud til at have det sjovt. Dine gæster kan godt vente lidt.
2. Du tager ham ved hånden og spørger, om han kan se ravnen ved jeres hus. Det kan han. Du foreslår, at I skal løbe over og fange den. Det vil han gerne. Da I kommer over til huset griner I sammen over, at ravnen vist var lidt for hurtig. Men I gjorde et ihærdigt forsøg.
3. Du fortæller, at bedstefar er på vej, og at du faktisk har set en endnu større snedrive ligeude foran jeres hus. I løber sammen hjem og prøver snedriven, imens I venter på gæsterne udenfor.
4. Du siger "nu skal vi altså hjem". Du kan ikke lade gæsterne vente udenfor. Du tager ham i hånden og du far ham til lidt modvilligt at følge med.
5. Dine egne ideer?

65

Sungiusaatnik misissuineq

- Angajoqqaanut atuakkani sungiusaatit assigiinngitsut nassaarisigit.
- Sungiusaatit imminnut assersuussigit.
- Qanoq angajoqqaanut sunniuteqassangatippisigit?

- Ilinniartitsinermi sunniiniutit pillugit apeqqutissaqarpisi imaluunniit oqaatigiumasaqarpisi?

Unamminartut pingasut – nutaamik pissusilersuuteqarnissanni

Allatut *ilinniarneq* – nalunngeriikkakka allatut atussavakka.

Nutaanik *ilinniarneq* – ilikkarlugillu pisinnaasaqarfingisassakka.

Iikkarsimasanik *piaaneq* – ileqqukka unitsittariaqakkakka.

Unikaallanneq

Qanoq iliorlutit MANU angajoqqaanut ilisariteqqaassaviuk

- Peqataasoq ilittut assingusumilluunniit sulialik issiaqasiuguk.
- Paarlakaallusi ‘angajoqqaajugitsi’ ‘sulisuullusilu’, inissisimaffiit tamaasa misilinniassagassigit.
- Takorlooruk sulininnut atatillugu MANU-p sunaaneranik angajooqqamut nassuaaniarlutit. Aallaqqaasiullugu ‘Sulisoq’ assersuutigalugu aperisinnaavoq: ”MANU sunaasoq tusarnikuuiuk”.
- Oqaloqatigiinneq – qanoq ippa? Suut pingaartippisigit? ‘Angajoqqaajulluni’ suut iluaquitaappat?

Siunnersuut!
Immaqa angajoqqaat
atuagaata tunuani
allassimasut
isumassarsiffigi-
sinnaavatit?

Ilinniartitsinermi nipaattoqarnera

- Ilinniartitsinermi, ataatsimiinnerni assigisaannilu angajoqqaanik naapeqateqarninni oqartoqartannginnera imaluunniit nipaattoqarnera qanoq misilittagaqarfingiviuk?
- Nipaattarnerit assigiinngitsuuppat?
- Nipaanneq inummiit inummut aamma pisumiit pisumut assigiinngitsorujussuarmik misigineqartarpoq. Illit qanoq misigiviuk?
- Qanoq pissuseqarfingiviuk?
- Nipaannermut suna pissutaava?
- Qup. 14-15-imni siunnersuut atuarsiuk oqallisgalugulu.

Ilinniartitsinermi unamminarsinnaasut

- Nipaanneq
- Naammagittaanneq
- Angajoqqaat ataasiakkaat ‘inituut’
- Angjoqqaat sanngiinnerusut

Eqikkaaneq aamma allattuineq

- Ullumi suut sammivagut?
- Allattaavinnut allattuinissamut piffissanngorpoq: Nammineq ilinniartitsileruit atorsinnaasatit suut ullumikkut ilikkarpigit?

Aqagussaq pillugu naatsumik

Ullumimullu qujanaq.

